

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง ประจักษ์ชาดกไทย (๓)

ครูผู้สอน ครูฟาริเตอร์ เบญญาภาจ

ครูรุ่งพิรุณ เชื้อนรอบ

ประจักษ์ชาดกไทย (๓)

คำถามชวนคิด

หัวหน้าที่ดีควรเป็นอย่างไร

ศึกษาเรียนรู้

นิทานชาดก

เรื่อง มหาากบิลวานร

กิจกรรม

อ่านเพิ่มเสริมความรู้

นิทานชาดกเรื่อง มหาภคบิดวานร

รูปแบบกิจกรรม

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ ๔ - ๕ คน ตามความสมัครใจ
๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านนิทานชาดก เรื่อง มหาภิลวานร
๓. นักเรียนแต่ละกลุ่มเนื้อเรื่อง นิทานชาดก เรื่อง มหาภิลวานร
๔. ตัวแทนนักเรียนนำเสนอ

มหากบิลวานร*

พระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป)

ครั้งเมื่อพระเจ้าพรหมทัตครองราชสมบัติในเมืองพาราณสี ครั้งนั้นพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพญาวานร มีกำลังมากได้ ๕ กำลังช้างสาร มีวานรเป็นบริวารประมาณแปดหมื่นอยู่ในป่าหิมพานต์ ในสถานที่พระโพธิสัตว์อยู่นั้น มีมะม่วงใหญ่ต้นหนึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ มีกิ่งก้านสาขาเป็นพุ่มงาม สัตว์นานคล้ายยอดแห่งภูเขา ผลมะม่วงนั้นได้ประมาณเท่าหม้อ มีรสหวานโอชะและมีกลิ่นหอม กิ่งหนึ่งทอดไปทางบก ผลหล่นไกลต้น กิ่งหนึ่งทอดไปทางน้ำ ผลหล่นลงในน้ำ อีก ๒ กิ่ง ผลหล่นไม่ไกลต้น

พระโพธิสัตว์มีปัญญารู้กาลภายหน้าว่า ทุกข์ภัยจะบังเกิดแก่ฝูงวานรก็เพราะผลมะม่วงซึ่งหล่นลงในน้ำ จึงสั่งให้บริวารเก็บผลที่กิ่งทางแม่น้ำกินเสียก่อน ยังมีผลสุกมดแดงทำรังห่อไว้ วานรทั้งหลายมิได้แลเห็นเหลืออยู่ผลหนึ่ง ผลนั้นสูงงอมหลุดจากขั้วทะลุรังมดหล่นลงไปแม่น้ำ ลอยไปติดชายที่เขาकिनไว้เป็นที่สำหรับสงน้ำแห่งพระเจ้าพาราณสี เวลายืนพวกพนักงานลงไปเรือคายเห็นผลมะม่วงนั้น ก็มีใครจึกว่าเป็นผลอะไร จึงเก็บเอาไปถวายพระเจ้าพาราณสี พระเจ้าพาราณสีตำราสตามข้าราชการทั้งหมด ก็ไม่มีผู้ใดรู้จักอำมาตย์ผู้หนึ่งจึงกราบทูลว่า ถ้ามพรานป่าคงจะทราบ พระเจ้าพาราณสีจึงตำราสั่งให้พพรานป่ามาถาม พพรานป่าทูลว่าผลมะม่วง พระเจ้าพาราณสีจึงทรงเชื่อประทานให้พพรานป่ากินก่อน แล้วเชือดเสวยและประทานข้าราชการ

พระเจ้าพาราณสีพอพระทัยในรสมะม่วงนั้น จึงตำราสตามพพรานป่า พพรานป่ากราบทูลว่า ต้นอยู่ริมฝั่งแม่น้ำในป่าหิมพานต์ พระเจ้าพาราณสีจึงให้ผูกพวนเรือ ถ่อขึ้นไปตามคำพพรานป่า ถึงแล้วให้ทอดเรืออยู่ในลำน้ำ ส่วนพระองค์ก็เสด็จพระราชดำเนินไปยังที่ต้นมะม่วงกับพวกข้าราชการ ให้ล้อมวงตั้งพลับพลาประทับอยู่ใต้ต้นมะม่วง ให้เลือกเก็บผลมะม่วงสุกเสวยทุกวัน ครั้นเวลาเที่ยงคืนชนทั้งหลายหลับสงบเสียแล้ว พระโพธิสัตว์ก็นำบริวารป็นายไปตามกิ่งน้อยและกิ่งใหญ่เก็บผลมะม่วงนั้นบริโภคตามเคย

* กบิลวานร อ่านว่า กะ-บิล-วาน-นอน

กิจกรรม

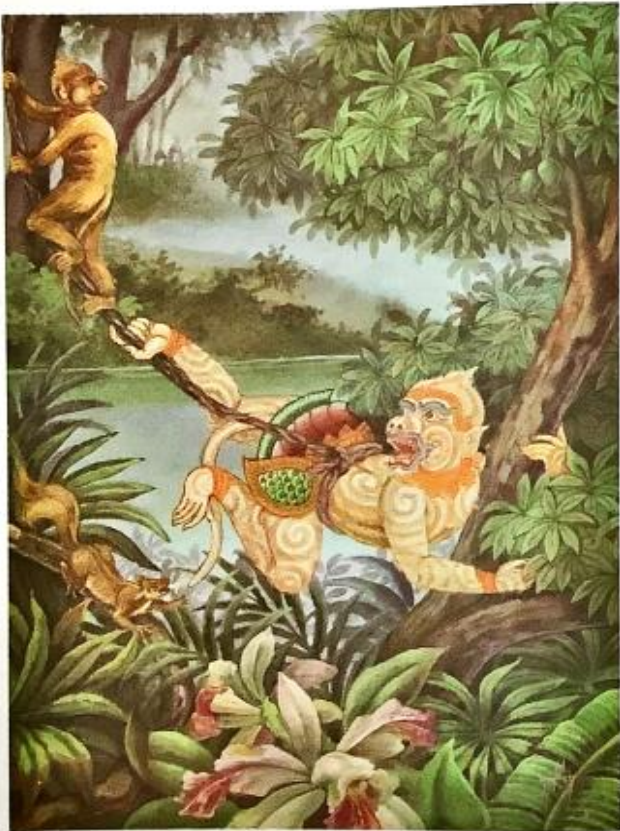
นิทานชาดก

เรื่อง มหากบิลวานร

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ฝ่ายพระเจ้าพาราณสีบรรทมตื่นทอดพระเนตรเห็นฝูงวานร ก็ทรงปลุกพวกข้าราชการ แล้วตรัสบอกว่า ฝูงลิงอยู่บนต้นไม้วังมาก ช่วยกันล่อมกิ่งอย่าให้หนีไปได้ พวกข้าราชการ ก็ถือกระสุนและหน้าไม้คอยจะยิงอยู่

ธานี อิศรา อนุเคราะห์วาดภาพประกอบ

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความรู้สึก และจินตนาการ

กิจกรรม

นิทานชาดก

เรื่อง มหาากบิลวานร

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

กิจกรรม

นิทานชาดก

เรื่อง มหากบิลวานร

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ฝ่ายวานรบริวารทั้งปวงเห็นมนุษย์จะคอยทำอันตรายชีวิตเช่นนั้น ก็มีความหวาดหวั่นเป็นอันมาก ไม่รู้ทางที่จะหนีก็พากันเข้าไปหาพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ก็ปลุกใจวานรทั้งปวงว่าท่านทั้งหลายอย่าตกใจ ไม่เป็นไร เราจะคิดอุบายให้ท่านทั้งปวงพ้นจากอันตรายจงได้ ว่าแล้วก็ได้ออกไปปลายกิ่งทางแม่น้ำ แล้วก็โคดไปได้ไกลประมาณ ๑๐๐ วา ก็ถึงต้นไม้ต้นหนึ่งอันอยู่ริมฝั่ง ลงจากต้นไม้แล้วก็ไปถอนเอาเถาวัลย์มาผูกเข้ากับเสาของตน แล้วก็กระโดดกลับมายังต้นมะม่วงนั้นก็ไม่ถึงต้น แต่เอามือทั้งสองยึดเหนี่ยวไว้ได้ก็เหยียดกายให้ตรงต่อกับเถาวัลย์ แล้วบอกให้บริวารได้ไปบนหลังของตน วานรบริวารของมาโทษแล้วก็ได้ไปบนหลังพระโพธิสัตว์ แล้วก็ได้ไปตามเถาวัลย์ถึงต้นไม้นั้นก็พ้นจากมหาภัยพิบัติ

ครั้งนั้นพระเทวทัตก็เป็นวานรอยู่ในหมู่บริษัทนั้น วานรเทวทัตแกล้งจะให้พระโพธิสัตว์ได้รับความลำบากกาย ก็หาได้ไปบนหลังเหมือนวานรทั้งปวงไม่ ขึ้นไปบนกิ่งสูง แล้วก็กระโดดลงมานหลังพระโพธิสัตว์ แล้วก็เลยไต่เถาวัลย์ไป ครั้งนั้นพระโพธิสัตว์ได้เสวยทุกขเวทนาสาหัสจนดวงทวยแตก

ฝ่ายพระเจ้าพาราณสีได้ทอดพระเนตรเห็นพระโพธิสัตว์มีความฉลาดและมีความอดสาหัสช่วยให้บริวารพ้นอันตรายได้อย่างนั้น จึงทรงดำริว่าเราไม่ควรที่จะฆ่าวานรพิเศษอย่างนี้เลย ครั้นเวลาเช้าก็รับสั่งให้ราชบุรุษผูกพะองทำแคร่ขึ้นไปรับพระโพธิสัตว์ลงมา ให้นำไปอาบน้ำในคงคา ให้คลุมกายพระโพธิสัตว์ด้วยผ้าที่ย้อมน้ำฝาด ให้ดื่มน้ำหวานอันมีรสโอชา และให้ทาน้ำมันที่เคี่ยวได้พันทอน ให้นอนบนหลังชุมพา แล้วตั้งสรรเสริญบุญญาและความสามารถของพระโพธิสัตว์

ฝ่ายพระโพธิสัตว์ก็สั่งสอนพระเจ้าพาราณสีให้ดำรงอยู่ในราชธรรม และยกข้อสำคัญขึ้นกล่าวอีกส่วนหนึ่งว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้า คือผู้ที่ใหญ่ มีบริษัทบริวาร จำต้องมีวิจารณ์-ปัญญาและมีความสามารถ คิดบำบัดทุกข์ภัยอันเกิดขึ้นแก่บริษัทของตน จึงจะสมควรแก่ความเป็นผู้ใหญ่ พอจบคำสั่งสอนลง พระโพธิสัตว์ก็สิ้นชีวิต

ภาพโดย: หน่วยงานไทยรักและเข้าใจ

กิจกรรมนำเสนอ

อ่านเล่าขยายความ

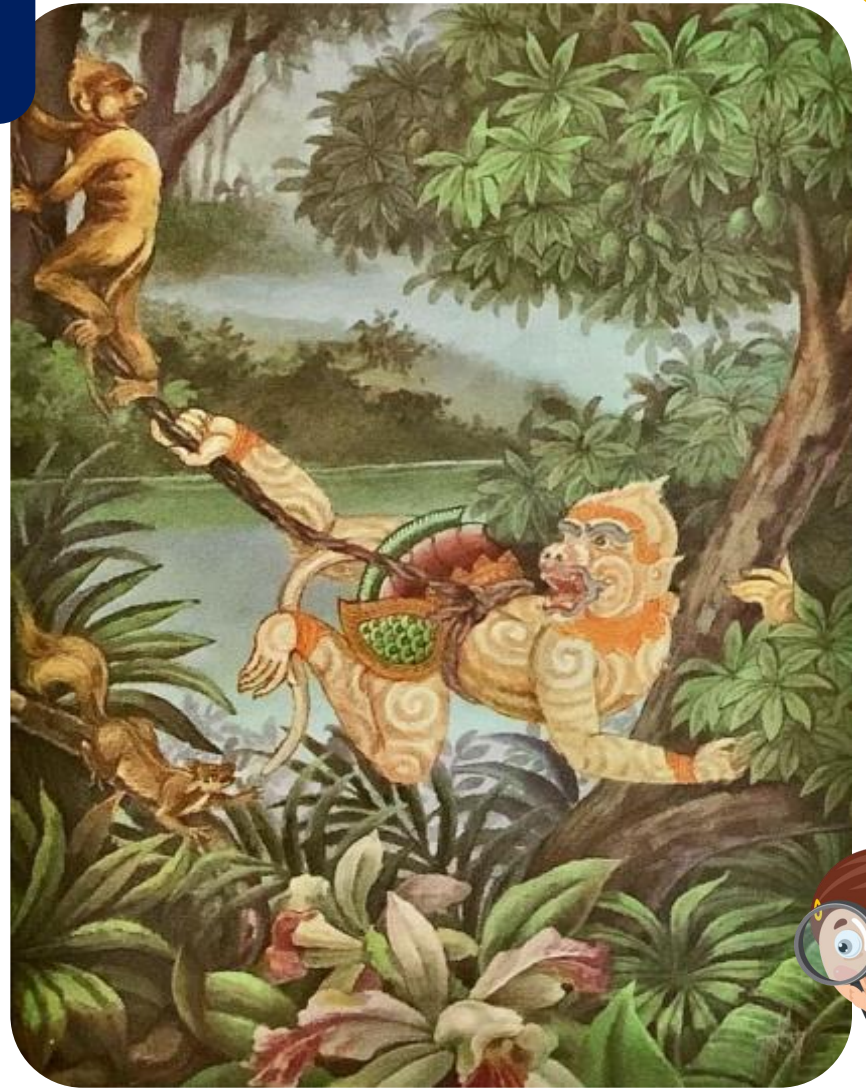
นิทานชาดก เรื่อง มหาภักขิณวรร

อ่านเล่าขยายความ

นิทานชาดกเรื่อง มหากบิลวานร

กิจกรรม

ถาม – ตอบ

นิทานชาดกเรื่อง มหากบิลวานร

รูปแบบกิจกรรม

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ ๔ - ๕ คน ตามความสมัครใจ
๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกับตอบคำถามจากนิทานชาดก เรื่อง มหาภิลวานร ลงใบงานที่ ๒๐
๓. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถาม

ใบงานที่ ๒๐ เรื่อง มหากบิลวานร
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง เพลินพาที่ซึ่ประเด็น
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง มหากบิลวานร

๑. ผู้แต่งนิทานชาดก เรื่อง มหากบิลวานร คือใคร

๒. ในเรื่องมหากบิลวานร พระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นอะไร

๓. พญาวานรอาศัยอยู่ที่ใด

๔. พระโพธิสัตว์รู้ว่าทุกขภัยจะเกิดแก่ฝูงวานรเพราะอะไร

๕. ผลมะม่วงหล่นลงไปใต้น้ำและไปติดอยู่ที่ใด

๖. พระเจ้าพาราณสีบรรทมตื่นเห็นฝูงวานร จึงสั่งให้ข้าราชการทำอะไร

๗. พญาวานรช่วยเหลือบริวารฝูงวานรอย่างไร

๘. พระเทวทัตคิดแก้มลิงให้พระโพธิสัตว์ได้ความลำบากกายอย่างไร และเมื่อทำแล้วผลเป็นอย่างไร

๙. เหตุใดพระเจ้าพาราณสีจึงทรงตำหนิไม่ฆ่าพระโพธิสัตว์

๑๐. ก่อนพญาวานรสิ้นชีวิตได้สั่งสอนพระเจ้าพาราณสีเรื่องอะไร

กิจกรรม

ใบงานที่ ๒๐

เรื่อง มหากบิลวานร

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

กิจกรรมนำเสนอ

ถาม – ตอบ

นิทานชาดกเรื่อง มหาภคิบลวานร

คำถามชวนคิด

ผู้แต่งนิทานชาดก เรื่อง มหาภักขิณวรรค
คือใคร

พระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป)

คำถามชวนคิด

ในเรื่องมหากบิลวานร พระโพธิสัตว์
เสวยชาติเป็นอะไร

พญาวานร

คำถามชวนคิด

พญาวานรอาศัยอยู่ที่ใด

บริเวณป่าหิมพานต์

คำถามชวนคิด

พระโพธิสัตว์รู้ว่าทุกข์ภัย
จะเกิดแก่ฝูงวานรเพราะอะไร

เพราะผลมะม่วงหล่นลงในแม่น้ำ

คำถามชวนคิด

ผลมะม่วงร่วงลงไปในแม่น้ำ
และไปติดอยู่ที่ใด

ลอยไปติดตาชายที่กั้นไว้เป็นที่สำหรับสร้าง
ของพระเจ้าพาราณสี

คำถามชวนคิด

พระเจ้าพาราณสีตื่นบรรทมเห็นฝูงวานร
จึงสั่งให้ข้าราชการทำอะไร

ให้ช่วยกันล้อมยิงอย่าให้หนีไปได้

คำถามชวนคิด

พญาวานรช่วยเหลือ
บริวารฝูงวานรอย่างไร

ให้ฝูงบริวารลิงใต้ไปบนหลังของตน
เพื่อข้ามไปยังอีกฝั่งของแม่น้ำ

คำถามชวนคิด

พระเทวทัตคิดแกล้งจะให้พระโพธิสัตว์ได้รับความลำบากกาย
อย่างไร และเมื่อทำแล้วผลเป็นอย่างไร

ขึ้นไปบนกิ่งไม้สูง แล้วกระโดดลงมาบนหลังพระโพธิสัตว์
จนพระโพธิสัตว์สาหัสจนดวงหทัยแตก

คำถามชวนคิด

เหตุใดพระเจ้าพาราณสีจึงทรงดำริ
ไม่ฆ่าพระโพธิสัตว์

ทรงเห็นความฉลาด และความอุทิศส่าหะที่ช่วย
บริวารให้พ้นจากอันตราย

คำถามชวนคิด

ก่อนพญาวานรสิ้นชีวิตได้สั่งสอน
พระเจ้าพาราณสีเรื่องอะไร

ให้ดำรงอยู่ในราชนคร และกล่าวว่าผู้เป็นหัวหน้าต้องใช้
ปัญญาและความสามารถ บำบัดทุกข์ให้แก่บริวารของตน

กิจกรรม

ชมวีดิทัศน์

ถึงผู้เสียสละเพื่อฝูง (มหากปิชาดก)

พญาลิขผู้เสียสละเพื่อฝูง (มหากปีชาดก)

วีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

สื่อวีดิทัศน์ : พญาลิงผู้เสียสละเพื่อฝูง (มหากปิชาดก)

เผยแพร่โดย : MISbook Channel

วันที่เผยแพร่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=RPeMDVBpWvI>

กิจกรรม

อ่านชาดก ถกข้อคิด

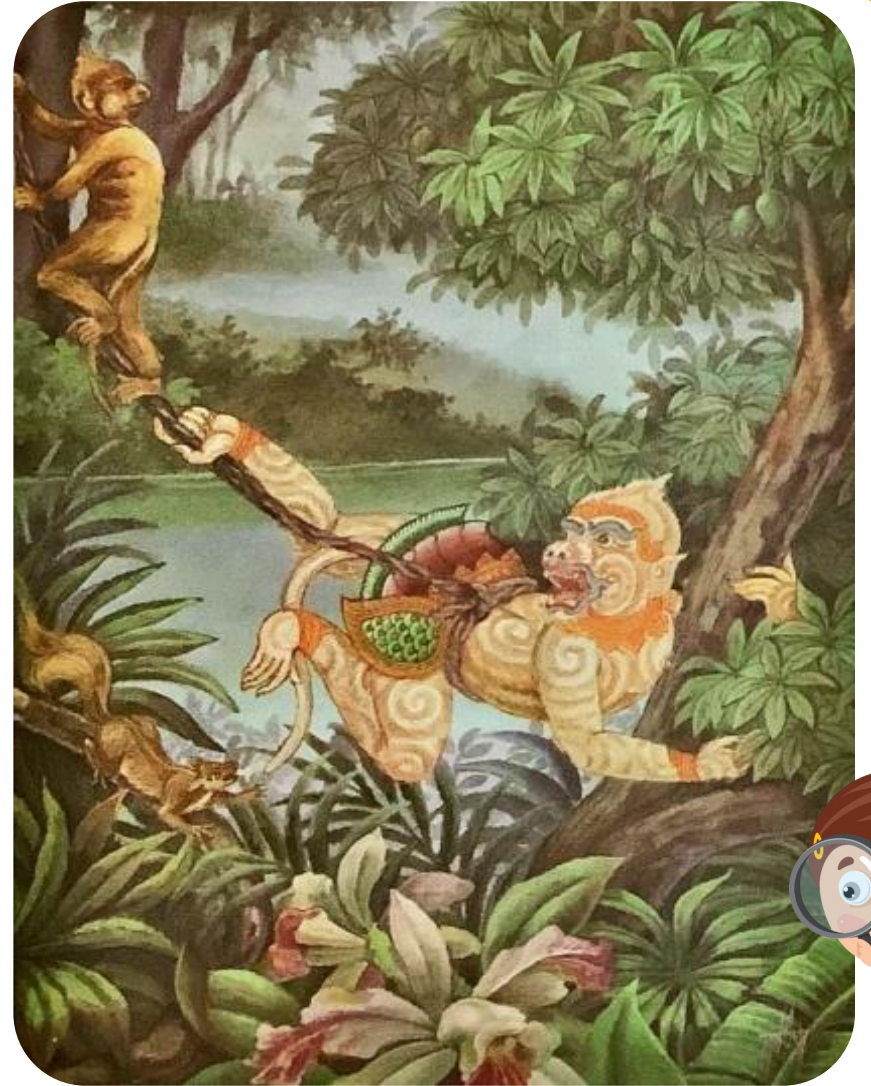
“มหากบิลวานร”

อ่านชาดก ถกข้อคิด

เรื่อง มหากบิลวานร

ศึกษาเรียนรู้

นิทานชาดก

เรื่อง มหาकบิลวานร

สรุปความรู้

นิทานชาดก เป็น นิทานสอนศีลธรรมในพระพุทธศาสนา
นิทานชาดกทุกเรื่องจะมีพระโพธิสัตว์เป็นตัวละครเอก

ในการเรียนนิทานชาดกจะทำให้นักเรียนได้วิเคราะห์
คุณค่าจากการอ่านนิทานชาดกและสามารถนำข้อคิดที่ได้ไป
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ดอกสร้อย ร้อยกรอง (๑)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. หนังสือเรียนวรรณคดีวิจักขณ์ ม.๒
๒. ใบความรู้ เรื่อง กลอนดอกสร้อย
๓. ใบงานที่ ๑ เรื่อง เต็มคำ จำกลอน
๔. ปากกาสี กระจก

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

